

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ : DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ : DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, félven.
Előfizetési ár: egész évre 80 kor., félévre 40 kor.
Egyes szám ára két korona.

↔ Szerkesztőség és kladóhivatal: Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetési díjat.

Kollégiumi tanévzáró beszéd.

Méltóságos Rektor Úr!

Elnöktársam Őméltósága nevében is hálás köszönetet mondok a szíves üdvözlésért és viszont üdvözlöm és áldáskívánással illetem Méltóságodat, aki bölcs lélekkel, szelid kezekkel óvta gondosan és híven azt a beteg testben silylődő beteg lelket, aminek kollégiumunk a lefolyt iskolai esztendőben mutatta magát.

A nem is olyan régen gazdag és erős kollégium anyagiakban szegény és gyenge lett. A hihetetlenül súlyos időkben sem akarta gyermekeit táplálás nélkül hagyni az „alma mater”. Inkább maga lett koldus, csak hogy gyermekei boldoguljanak. Dicsőséges múltja abban tündöklék legfényesebben, hogy szegény gyermekeket fogadott kebelére; a drága gyöngyökért lement a nép-tenger legalsóbb rétegéig és fel emelte onnan a szellem-erkölcsi értékeket, erősítve a nemzetfenntartó középosztályt és izmosítva azt a derekat, amely szolgaságba nem volt hajlandó hajolni sem a hazaszeretet, sem a lelkiismeret rovására sohasem.

Jól jegyezze ezt meg állam és társadalom egyaránt; és ha — mint illik — megjegyzi, megérti: siet is segítségére a szegénnyé vált debreczeni kollégiumnak; mert segítése erkölcsi kötelességévé vált azzal az áldozattal szemben, amelynek meghozását a kollégium anyagi romlás nélkül nem bírta ki.

A test betegsége mellett aggasztóbb jelenség a lélek betegsége. A magyar társadalom lelkének betegsége átlépte kollégiumunk küszöbét is. Az eszmények állandósága helyére az eszmények változandósága költözött. A külső világ forradalmas vértolulásai szelütötté tették azt az egyenes járást, amellyel kollégiumunk ősi szelleme büszkén lépdelt át a századokat. A katedrón keresztül a padokba is behatolt az idegizgalom és koravén sarjadékokat nevelt akkor, amikor viharálló cédrusokra és cserfákra volna szüksége a haldokló hazának.

Az a nevelés-tudományi igazság, hogy az ifjúságot nem az iskola, hanem az élet számára

kell tanítani: nem abban áll, hogy az ifjúsággal a külső világ életét élessük, hanem abban, hogy a külső világ, a való élet számára tapasztalati, tudományos és erkölcsi igazságok, nemesítő eszmények módszeres átültetésével olyan nemzedékeket neveljünk, amelyek a külső világot, a való életet erősíteni, gazdagítani, nemesíteni, szépíteni, eszményíteni tudják.

Aki az ifjúság lelkéről a forgandó világ kapkodó kezével leveri az üdeség himporát; a ki lerángatja a hétköznapi élet sarába a jövőndő magasbra törni hivatott reményeit; aki a harag, gyűlölet tüzet gyújtogatja ott, ahol a nevelő csendes harmatra, bimbónytogató szelid nap-sugárra van szükség; aki durvasággal poroz és tapos a zsenge fűszálak között és a szeretet nemzetmegváltó lelkét erőszak lelkével oltja meg: az szentséget árul és szentséget tör és semmiképen sem alkalmas arra, hogy egy röpke szónyi is letéssék kezébe abból a nagy bizományból, amit ennek a kollégiumnak szentelt emlékü falai templomos ihlettel őriznek hazánk és egyházunk, a magyar nemzet és az evangéliumi tiszta hit javára.

„Mikor nincsen mennyei látás, a nép elvadul”: mondja az Írás bölcsessége. Azt is az Írás bölcsessége mondja, hogy arról ismeri meg Jézus az ő tanítványait, hogy ha egymást szeretik.

A föld felett teremtett örök, isteni igazságoknak, a föld felett élő és uralkodó eszményeknek és a földön, az életben teremtő, ható, megtartó szeretetnek törvényét hadd hangoztassam egy hűtlen esztendőnek alkonyán dorgálásképen és buzdításul is azt hadd tanítsam bele a reménységgel még mindig lehetséges jobb jövőndőbe: hogy a kollégium ehez a törvényhez visszatérve, és e mellett maradva legyen újra az, ami volt: imádkozásnak és dolgozásnak csarnoka hazánk üdvére és Isten dicsőségére.

Dr. Baltazár Dezső,

Az Úr tanácsa megáll mindörökké, szívének gondolatai nemzedékről-nemzedékre.

ZSOLT. 33:11.

Iskola

Tanévzárás a kollégiumban.

Tanévzáró imádság.

A mi segedelmünk legyen az Úrtól. Ámen.

Örökkévaló Isten, mennyei édes Atyánk! E föld egész területén és az ég mérhetetlen birodalmában minden lény és valóság a Te nagyságodról, hatalmadról és dicsőségedről tesz bizonyosságot. Nagy vagy Te, Urunk; egyedül nagy, akinek szavára világok jönnek létre és tűnnek el. Hatalmas és dicsőséges vagy Istenünk, Atyánk; egyedül Tiéd a hatalom és a dicsőség mindörökké. Véges elménk tétováz, valahányszor belemerül a mindenség csoda-alkotmánya magaslatainak és mélységeinek búvárlásába; mennyivel kisebbnek érezheti hát magát még halhatatlan lelkünk is, ha az örökkévalóság titokzatosságára gondolunk. „A nap ködbe borul, elfogy az óceán, a szirtek s a hegyek fellegi bércei elmállott hamuvá válnak; az ősz idő mindent féke után ragad; eldülnek Babylon tornyai s nem lelik gyémánt jármukat a büszke tirannusok; a nagy várakat és kis birodalmakat vastag rozsdá emészti meg“: de a Te örökkévaló létezésedben, erődnek végtelen hatalmában nincs fogyatkozás, nincsen változás, sőt a változásnak árnyéka sem. „Te vagy az Erős, ki tudtál isteni szóddal semmiből mindent teremteni“ és viszont egyetlen intésedre semmibe roskad minden, ami van, ami él és mozog. Erőd munkál, alkot és épít az időben és az örökkévalóságban egyaránt. Dicsőség Néked, „ki az örökké változandót s változatlant egyesíted, végtelent és időt alkotva, egyéneket és nemzedéket“: dicsőség legyen Néked, erős Isten!

Hálaadással teszünk vallást Rólad, felséges Isten, mennyei Atyánk, mert a Te erőd és segedelmed tartott meg minket ebben az immár végéhez siető iskolai évben is. Hatalmad dicsőült meg erőtlenségünkön, amikor örök világoosságot sugárzó isteni valóságodból lelkünkbe fény áradt, amelynek ereje oszlatgatta a körülöttünk és bennünk levő nagy sötétséget, irtogatta szivünkbelől a gonosz indulatokat és pótolgatta a mi temérdek fogyatkozásunkat. Atyai gondviseléssel megvédelmeztél mindönket a dermedt hideg tél idején és a nélkülözés, sőt már-már szinte éhínség kínos napjaiban.

Te voltál velünk, Atyánk, kegyelmeddel, amikor elestünkbelől felkeltünk és a romlás örvénye széléről az erény útjára visszatértünk. Mennyit is viaskodtunk a tudatlanság csalárd üzelmei ellen; oh, hogy tusakodtunk a gonoszság kisértő szellemével s mily sokszor csábítgatta akaratomkat a kívánság bűnös cselekedetre! De ennyi baj s veszély között, a küzdelmek kétségeiben, már-már a bukás küszö-

bén „ha szegény fejünk keresett oltalmat, szárnyaid alatt talált nyugodalmat.“

Bizonyára atyai szeretetednek, gondviselő oltalmadnak áldásos gyümölcseit szemléljük ez esztendő lefolyásában, hatalmadnak nagyságát e tanévünk minden mozzanatában, mert ami előmenetelt, ami építő munkát, ami örvendetes sikert elérhettünk és felmutatni képesek vagyunk, mindezt nem a magunk erejével, sem nem hatalmunkkal, hanem egyedül a Te Szentlelked kegyelmi ajándékainak velünk közlése folytán cselekedtünk.

Ily nagy és számtalan jótéteményeid látára megszügyenülten gondolunk temérdek mulasztásunkra, gyarlóságunkra és hibáinkra, amelyek nyilvánvalók szent színed előtt. Töredelmesen valljuk meg, hogy mi, ennek a szétmarcangolt testű magyar hazánknak viharvert, legázolt, kifosztott fiai, izmainknak megmaradt erejét, agyunknak cselekvő készségét ritkán használtuk úgy, amint illett és kellett volna. Szemünk hamar belefáradt a szép, nemes eszmények és célok fölismérésébe és szemléletébe és alig vettük észre romokon kesergő atyánkfainak siralmas állapotát. Szánknak szólása, nyelvünk beszéde sokszor hajlott álnokságra igaz és tiszta szavak helyett. Fülünket nem egyszer elfordítottuk szent törvényed hallgatásától és nem figyelmeztünk az élet ígéire. Lábaink gyakorta tévedtek a gonoszság széles útjára, ahelyett, hogy biztos léptekkel és kitartóan haladtak volna a Feléd vezető ösvényen. Karjainkat az együttes munkálkodás helyett akárhányszor emeltük fel egymás ellen. És eszünk, amelynek trónjára lelkünket ültetted parancsolóul, meg-megfeledezett ama rendeltetéséről, hogy megszerezze a józan tudomány és tiszta erkölcs drága kincseit embertársaink boldogítására. Bizony-bizony, félelemmel rettünk igaz ítéletedtől és ezerszer boldog az, aki nyugodt lélekkel és nem könnyező szemekkel hallja meg Tőled: Jól vagyon jó és hív szolgám!

Istenünk, jó Atyánk! Eme Te biztató szavaiddal és Szentlelked erejével légy velünk a számadás napjaiban, hogy hathatós segedelmekkel szép bizonyosságot tehesünk ez évi sáfarkodásunkról. Legyen velünk erőd a pihenés idején is, hogy testi-lelki képességeink egészséges foglalatosságokban, tiszta örömeinkben újuljanak meg, üdüljenek fel s majdan, midőn ismét munkához látunk, örvendező seregek serény tábora gyűljön egybe a Te neved dicsőségét szolgáló csarnokokba. Légy Lelked erejével azok mellett is, akiket rendelt idejük elszólít az ősi kollégium tisztos falai közül. Ha erőddel mellettök maradsz, bizton fognak haladni előbb, előbb létünk és hitünk végcélja felé.

Erődnek teljességét áraszd ki anyaszentegyházadra, sok próbáltatással meglátogatott magyar református Sionodra, ennek vezetőire, előljáróira és minden rendű tagjaira. Erőddel

ihlesd meg hazánkat, nemzetünk nagyjait, kicsinyeit egyaránt. Atyánk; mi kimondhatatlanul erőtelenek, kibeszélhetetlenül gyengék vagyunk, karjaink ernyedtek, elménk lankadt, szivünk — mint a viasz — olvadoz bennünk. Te légy azért velünk erős Istenünk, mert különben elveszünk. Erőd igazgassa hazánk hajójának kormányosát is, hogy éles szemmel, bátor szívvél, szilárd hittel kitarson, álljon és alkosson felelős helyén.

Övezd fel erővel, bátorítsad hittel, buzdítsd reménységgel magyar nemzetünk ifjúságát, hogy ép testben, ép lélekkel, tudatosan, állhatatosan törekedjék az elébe kitűzött ama szent és legfőbb cél felé, amelynek elérésénél a dicsőség és boldogság enyészhetetlen, hervadhatatlan koszorúja vár reá.

Bízunk Benned erős hittel, mert tudjuk és valljuk, hogy mindezt megcselekedted, mint mindenható Istenünk és meg is cselekszed, mint jóságos Atyánk. Add, hogy legyen nekünk e mi hitünk szerint, kegyelmedből a mi Urunk, Jézus Krisztus érdeméért. Amen.

Úri imádság.

Áldjon meg titeket az Úr és örizzen meg titeket. Világosítsa meg az Úr az Ő orcáját rajtatok és könyörüljön rajtatok.

Fordítsa az Úr az Ő orcáját ti reátok és adjon békességet néktek. Amen.

Dr. Erdős Károly.

Kollégiumi tanévzáró igazgatói jelentés.

Főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi Elnökség!

Mélyen tisztelt Közönség!

Megújult erővel, feszült várakozással és vágyó reménységgel indultunk el a most bezáruló tanév elején rendeltetésünk pályáján az elibünk tűzött kulturális, nemes cél felé. Kollégiumunk ősi jelszavának irányítása mellett, orando et laborando, igyekeztünk megoldani azokat a nehéz feladatokat, amelyek ezekben a még mindig sokszorosan zord időkben egymásra tornyosulva, mint megannyi óriási felhívó jelek állanak előttünk. A viszonyok nyomasztó súlya alatt már az is jelenthet valamelyes sikert, ha biztosan meg tudjuk állapítani, hogy hol kezdjük el a nagy összeomlás után az építő munkát. Mindenek előtt természetesen az a teendő hárul reánk, hogy eltakarítsuk a felgyülemlett rengeteg romhalmazt, megakadályozzuk a további pusztulást, előkészítgessük az új alkotásokhoz a talajt, számba vegyük erőnket, képességünket és még ne tervelgessünk, annál kevésbbé kezdjünk el olyan és annyi munkát, amilyent és amennyit egyesült erővel sem lehetne megfelelően véghez vinni. Ebből a szempontból figyelvén meg az elmúlt tanévet, elmondhatjuk, hogy a kollégium hivatott szellemi munkásai körültekintő gondnal, buzgósággal és hűséggel iparkodtak örködni kollégiumunk elévülhetetlen értékű és marandó érvényű hagyományai felett és a változott

helyzet mérlegelésével s a lehetőség szűk korlátain belül csakis annyit öleltek fel, amennyit egy röpke tanév folyama alatt el lehet végezni. Az anyagi nehézségek miatt azonban a legjobb indultú igyekezet mellett sem haladhattunk előbbre az alkotás terén. Be kellett érünk azzal, hogy a reánk szállott szolid fundamentom épességét megővtük és a hiányokat, ahogy lehetett, pótolgattuk, a mindennapi teendőket pedig programmszerűleg, a jobb jövőbe vetett reménységgel elvégeztük.

Átalánosságban jelezhetem, hogy a kollégium kötelékébe tartozó tanerők és tanulók úgy vallási, egyházi, erkölcsi és tanulmányi, mint magyar nemzeti tekintetben híven, tudatosan, becsülettel és önérzetes kitarással sáfárkodtak keresztyéni és honpolgári missziójuk terén. Nem valami feltűnő, zajos és hatásvadászó modorban, vagy babérok után esengő túlbuzgósággal, hanem csendben, rendben, a hivatáshoz és célhoz illő komolysággal dolgozott a kollégium az elmúlt tíz hónap alatt. Szellemerkölcsi munkásait és a tanulókat az az elv és irányzat indította munkálkodásra, hogy szomorú árvaságra jutott nemzetünk megújulásának, szívszaggatóan összezsugorított hazánk jövőjének érdekében úgy tesszük meg, amit tennünk kell, hogyha az előttünk levő akadályokra, hangzatos, de üres jelszavakra ügyet sem vetve, a dicső elődök példája szerint törünk előre, ernyedetlenül munkálkodva, még méltatlanságokat is eltűrve, állhatatosan kitarva mind a diadalomig. Ez elv megvalósítása közben azonban sajnosan tapasztaltuk, hogy az építéshez és haladáshoz megkívántató anyagi eszközök vajmi gyéren állanak a rendelkezésünkre. Ez az oka annak, hogy még ma is abban a siralmas állapotban nyögünk, amelybe a veszített — hogy ne mondjam veszített — háború folytán sodródtunk. Így természetesen nem maradhat tovább a kollégium. Gondoskodni kell a föld alól is a hanyatlás megátolásához szükséges költségekről. Súlyos százezrekre van szükség, hogy a kollégium épülete, internátusa és konviktusa visszajusson legalább is abba az állapotba, amelyben volt a háború kitörése előtt.

Egészségügyi tekintetben okvetlenül intézkedni kell, hogy a bentlakó nagyszámú ifjúság számára az előző időkben tetemes költséggel célszerűen berendezett, de a háború folytán hasznavehetetlenné vált mosdó- és fürdő-helyiségek s készülékek rendeltetésüknek minél előbb átadhatók legyenek.

A tanuló ifjúság élelmezési- és lakásviszonyainak javítása szintén elsőrendű szükséglet. A legminimálisabb adagra leszorított táplálkozás és a zavartalan szellemi munkálkodás szerény igényeit sem kielégítő lakás, semmiképpen sem mozdítja elő a mens sana in corpore sano paedagogiai alapelv megvalósítását, pedig enélkül elsatnyul a nemzet ifjúsága és — amitől Isten óvjon bennünket — hiábavaló lenne minden reménykedésünk, még talán a hazánk feltámadásában való bizakodásunk is. Itt tehát nincs többé idő hosszadalmas bizottsági tanácskozásokra, hanem cselekedni kell, amíg

nem késő. Egyháznál, társadalomnál, államkormányánál, kegyes jóttevőknél kérnünk kell, míg annak, zörgetnünk kell, míg megnyitják a jótékony-ság ajtait és keresve keresnünk kell, amíg megtaláljuk a talpraállás és az előbbre haladás lehetőségét, módjait és útait. Erre való tekintetből bizodalommal és reménységgel kérjük ismét és újlag kiváltképpen e nemes városunk áldozatkész, gazda-társadalmát és a környékbeli református egyházak buzgó presbyteriumait, hogy az ősi kollégiumi tápintézetet, amely egyetemi, középiskolai és tanítóképzőintézeti tanulóifjúság számára nyújt élelmezési és ellátási jótéteményeket: élelmiszerekben, terménybeli szolgáltatásokban részesíteni és ezáltal a közismert diáknymort eloszlatni szíveskedjenek. Őszintén kívánjuk, hogy e kulturális és hazafias célú kérésünket bőséges siker koronázza. Az egyetemi hallgatók részére épített *internátus* ügyét pedig oly módon kell rendezni, hogy a jövő tanévben már minden lakóhelyet lehetőleg csakis egyetemi, illetőleg akadémiai hallgatók foglaljanak el. Ebben az esetben aztán megszűnnék az az állapot, ami a körülmények kényszere folytán az idén kivételesen megvolt, hogy tudniillik főhatóságunk engedélyével felsőbbosztályú középiskolai tanulók és jegyzői szaktanfolyamon levő ifjak is kaptak internátusunkban lakóhelyet, amely általuk nagy hálával fogadott kedvezményre egyébiránt úgy magaviseletükkel, mint szorgalmukkal méltóknak bizonyultak.

A kollégiumi egyes tagozatok körében folytatott tanévi tevékenységről az illetékes igazgatókollégák kellő időben és kellő helyen terjesztik majd elő részletes jelentéseiket, mindamelllett már most előre is jelezhetek egy-két olyan mozzanatot, mely a kollégium fejlődésének biztató jeléül tekinthető.

A *lelkészképző-intézet* buzgó és eredményes munkásságát fejtett ki a theológus ifjúság szellemi kincsekkel való gazdagítása és erkölcsi nevelése érdekében; viszont a theológus ifjúság céltudatos törekvéssel vett részt minden egyházi és iskolai jellegű munkában; ápolta az összetartás és együttműködés gondolatát a kor színvonalán álló és szakszerű, buzgó vezetés mellett működő kántusban, úgyszintén a szépen virágzó, fényes múltú és reményteljes jövőjű hittanszaki önképző társulatban; gyakorolta a kartársi szeretetet a segítő-egyesület révén és testvéries megértéssel fogadta a számára nyújtott szeretetadományokat, melyekért ehelyütt is az ő nevükben is őszinte köszönetet mondok. Szép gondolatnak bizonyult a lelkész- és tanítóképző-intézet ifjúságának illetékes igazgatóságuk tudtával fogamatba vett az a társulási szervezkedése, mely a leendő lekipásztorok és néptanítók egyházi és nemzeti céltudatos együttműködését és építő munkálkodását igyekezik a kollégiumi pályafutás időtartama alatt felolvasások, tanulmányok és megbeszélések tartása által előkészíteni.

Főgimnáziumunk növendékeinek vallási, egyházi és erkölcsi nevelése lelkiismeretes, hűséges gondoskodásról tanúskodik. Ebben a tekintetben nyilvánvaló bizonyosságot mutatott fel a S.

Szabó József kollégánk vezetése és irányítása mellett húsz év óta áldásosan munkálkodó ifjúsági gyülekezet a június hó 5. napján tartott évváró-ünnepélyen. A tanév folyamán alakult meg a főgimnáziumi Ifjúsági Segítő-Egyesület, amely Jakucs István felügyelő tanár eredményes vezetése mellett mintegy 60,000 K-t gyűjtött és 28,500 K segélyt és 2600 K értékű ingyenfüzetet osztott ki a szegény tanulók között. Szintén az ő szakavatott felügyelete alatt a felső osztálybeli tanulók a fizikai teremben mozgókép-színházat állítottak, amelynek előadásait a mi növendékeinken kívül a helybeli középiskolák tanulói is látogathatták. Ez az intézmény mintegy 10,000 K-t jövedelmezett az Ifjúsági Segítő-Egyesületnek.

Nagy tevékenységet fejtett ki az ifjúság gyámolítása körül Osváth Ödön tanár is, aki a szegény tanulók könyvtára javára 37,000 K-t gyűjtött. A téli kényszerszünet alatt a főgimnáziumi növendékekkel Hajdúszoboszlón és Kabán tartott műsoros előadásokból 15,640 K folyt be, amiből 18 szegény tanulót láttak el lábbelivel. Az Újfehértón rendezett ilyen előadás 12,000 K-val gyarapította a szegény tanulók könyvtár-alapját.

Tanítóképző-intézetünkben a hat évfolyamúvá való átalakulás minden zökkenés és úgyszólván költségtöbblet nélkül, simán, kedvezően történik meg. Mivel ennek az intézetünknek jelenleg a párhuzamos szakaszokkal együtt hét osztálya és megfelelő számú hivatásos tanára van, tehát az átmenet nem okozott nehézséget. Mindössze az a jellemző körülmény állott elő, hogy a hat évfolyamúvá lett tanítóképző-intézet első osztályába felnyíval kevesebben iratkoztak be, mint azelőtt, viszont azonban ezek az új felvételi tanulók minőség és érték tekintetében nagy javulást jelentenek a régiekkel szemben.

A szaktantárgyak mellett kiváló kedvvel és eredményesen foglalkoztak az intézeti növendékek a gyakorlati gazdaságtannal, a kézügyességi és művészeti képzéssel, úgyszintén a rajzolás és festés különféle nemeinek buzgó fejlesztésével, különösen a Bakos Tibor tanár, festőművész nevére elnevezett rajzó- és festőkörben. Valóságos sportot űztek a testi nevelés terén, a tornászat minden ágára kiterjedő szakszerű vezetés, helyes irányítás és fegyelmesség mellett, amiről és az elért kitűnő eredményről a május hó 29-én tartott tornavizsgálaton volt alkalmunk meggyőződni. Ezért a **sikerért** Somorjai László okleveles tanítót illeti meg a teljes elismerés. Tanulmányi kirándulást rendezett az intézet a hajdúböszörményi egyházi és iskolai intézmények megtekintésére és az ifjúsági ének- s zenekar, úgyszintén az önképző- és tornakör minden szereplési alkalommal sikert aratott. Az intézeti 50 éves jubiláris alapra több címen idáig tizezer koronánál nagyobb összeg gyűlt egybe.

Kollégiumunk anyakönyvtárában példás buzgóságú és eredményes munkásság folyt az egész tanév alatt. A könyvtárigazgató, az esküdtfelügyelőnek és a május 26-án elhalt kiválóan érdemes altisztnek lankadatlan segítségével sokszorosan hatványozott tevékenységet fejtett ki. A rendes

napi teendők elvégzésén kívül kiválogatta a könyvtár értékeit a nyomtatványok híressége, ritkasága és régisége szerint; megkezdte az egyéb szempontból nevezetes nyomtatványok jegyzékének egybeállítását; fölosztotta a feldolgozott duplumkönyvtári anyagot az anyakönyvtár és az egyes kollégiumi intézetbeli könyvtárak között, megjelölve az értékesítésre szánt készletet; továbbá elkészítette az anyakönyvtárbeli régi magyar könyvtári anyag duplumainak bevonásával értékesítendő duplumkönyvtári példányok jegyzékét a külföld részére is; foganatba vette az anyakönyvtári állomány egyetemes átnézését, úgyszintén az anyakönyvtárba átveendőnek jelölt anyag besorozását; végül Ex libris kollekciót készített.

Monumentális értékű *alapítványaink* száma e tanév folyamán is öröndetesen szaporodott. Dicső emlékü nemzeti vértanunk, gróf Tisza István nevének megörökítéséül hozzá mindenben méltó, fennkölt gondolkodású hitvese százezer korona ösztöndíj-alapítványt tett érdemes jó tanuló tanítási költségeinek fedezésére. Déri Frigyes, áldozatkész hazánkfia, aki nemzetünknek szánt és adományozott rengeteg értékű műkincsei elhelyezésére városunkban megfelelő múzeumi palotát épített, nemes lelke sugallatától indítva, kollégiumunk kulturális céljaira szintén százezer korona emlékalapítványt létesített. E két kiváló alapítványon kívül az ezen tanév folyamán tett többi kisebb kollégiumi alapítványok összege 26,000 koronára tehető.

A személyi vonatkozású mozzanatok közül mindenek előtt azt jelzem, hogy főtiszteletű dr. *Baltazár Dezső* püspök urat tíz évi eredménydús püspöki működésének jubiláris ünnepélyén, május hó 22-én hódoló tisztelettel üdvözlöttük. — Dr. *Varga Zsigmond* lelkészképző-intézeti tanártársunkat a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr előterjesztésére Magyarország kormányzója Ófőméltósága május 26-án a debreczeni m. kir. Tisza István tudományegyetem református hittudományi karán a vallástörténetnek és rokntudományainak tanszékére nyilvános rendes tanárrá az V. fizetési osztályba kinevezte. *Nagy József* kollégánkat tanítóképző-intézetünkben való buzgó, lelkes és sikeres működésének 25 éves fordulójára alkalmmal az ifjúság és a kartársak múlt évi szeptember 25-én meleg ovációban részesítették. E tanévünk zárultával, harminc esztendei sikeres munkálkodás után, búcsút vesz a tanári pályától és nyugalomba megy dr. Gulyás István főgimnáziumi kollégánk, aki tanszéki működésén kívül főképpen a tankönyvirás terén szerzett szép elismerést és sok érdemet. Tanítóképző-intézetünkre igazi veszteséget jelent Bakos Tibor kollégánknak, a kitűnő rajztanárnak és országszerte ismert nevű festőművésznek nyugalomba vonulása, aki 27 éven át teljesített lankadatlan buzgalommal művészi magaslatra emelte a rajzolást a tanítóképző-intézetben.

Isten áldása és közös jókívánatunk kísérje érdemes kollégáinkat életpályájuk útjain továbbra is.

Szinte készletre e tanévzáró alkalom, hogy még sok más olyan dolgról is szóljak, ami a kollégium életében ez utóbbi tíz hónap alatt történt.

De sem értelme, sem célja nincs annak, hogy a jelenvaló gonosz világban olyan jelenségeket is emlegessünk, amelyek versengéseket támaszthatnak, de hitben és szeretetben épülést nem eredményeznek. A most fővonalakban vázolt egyszerű rajzból következtetni lehet a vele kapcsolatba hozható többi vonatkozásra is, amiknek együttes figyelembe vétele mellett általánosságban csakis annyit kívánok megállapítani, hogy nagyban és egészben nem lehet okunk panaszra, sem békételenkedésre, sem ellankadásra, sőt inkább kötelezve kell éreznünk magunkat a céltudatos, békés és kitartó munkára, hivatásunk és rendeltetésünk normája szerint.

Ehhez a munkához tisztelettel, bizodalommal és jó reménységgel kérjük a főtiszteletű és méltóságos egyházkerületi Elnökség eleddiglen mindig hálásan tapasztalt hathatós támogatását továbbra is; szívből kívánván, hogy Méltóságotoknak az útközbe gördülő akadályok sikeres elhárításához, úgyszintén egyházi, tanügyi, hazafiúi, nemzeti, emberbaráti és közjóléti nemes, szent, önzetlen, buzgó törekvéseik megvalósításához adjon a gondviselő Isten erőt, egészséget, kitartást és méltó sikert életüknek minden idejében.

Tisztelettel kérjük helybeli református egyházunk nagyérdemű Presbyteriumától az ősi hagyományos áldozatkészség folytatólagos és fokozatos nyilvánítását és gyakorlását. Nagyon kívánatos és szükséges volna, ha az egyház és kollégium, a templom és iskola között, a tanuló ifjúság szent szolgálatai révén századokon át fennállott, de az utóbi mostoha évek alatt meglazult szerves összetartozási kötelékek, bölcs belátás eredményeként, korszerű módon, ismét megerősödhetnének, hogy aztán többé soha fel ne bomoljanak. E kapcsolat helyreállítása szintén az építő munkának sikerét fokozná.

Bizodalommal kérjük a nemes város törvényhatóságának rokonszenvét, pártfogását és gyámolító segedelmét is. Erre ezekben a nyomorúságos időkben rendkívül rá van szorúlva a kollégium. Meg vagyunk győződve, hogy a nemes város, ezt a legősibb kulturintézményét, a *schola oppidi*-t miként a múltban, úgy a jövőben is, gondosan ápolt szellemerkölcsi veteményes kertjének tekintí és méltó módon istápolja, mint az elődöktől örökölt szent bizományt.

Kartársi szeretettel kérjük és részünkről készségesen szilárdítani igérjük azt a kollegiális együttérzést és bizodalmat, melyet ez ünnepélyünkön való szíves megjelenésökkel irántunk és kollégiumunk iránt, a helybeli társintézetek képviselői nyilvánítani méltóztattak. Egységben van az erő és mindnyájan egyugyanazon Fő alatt egyugyanazon test tagjai vagyunk. Kell, hogy a jövőben és mindvégiglen szintén azok maradjunk.

Hadd üdvözljem egyszersmind a helyi polgártársadalom nemes és nemzeti képviselőit, akik ily tekintélyes számban vesznek részt az ő apáik ősi kulturalkötésének, e mi kollégiumunknak mostani alkalmatosságán. Bizodalommal

kérjük, segítsék, gyámolítsák Istentől nyert javaikból elszakított adományaikkal, természetbeli ajándékaikkal tápintézetünket, tudván, hogy a jószívű adakozót szereti és a nemes lelkek jó cselekedeteit megjutalmazza az Isten.

Mindezeknek utána Isten gondviselő oltalmába és atyai kegyelmébe ajánlom ezt a mi Alma Materünket, ennek külső, belső órállóit, előljáróit, jóltevőit, munkásait, ifjúságát, jelenét, jövőjét, szívből kívánván, hogy legyen falai között és csarnokaiban békesség, tisztos munka, jó rend s az Úrnak félelme nemzedékről nemzedékre.

1921 június hó 18.

Dr. Erdős József.

Kortünetek

Révész Imrének a legutóbbi vasárnapokon tartott két prédikációja, melyeknek megígért folytatását nagy figyelemmel várjuk, messze túl hangzik a kistemplom falain s kell, hogy foglalkoztassa az egész magyar reformátusság, sőt az egész ország közvéleményét. A keresztyén egység lehetőségének irányát olyan világosan, olyan egyszerűen mutatja meg, hogy bámulni kell, ha a hallgatóság egyrésze — inkább a *maga*, mint a szónok gondolatait keresve — nem helyesen értette meg. Valóban nem lehet más módja a keresztyén egységnek, mint *ha minden keresztyén igazán keresztyénné lesz*, azaz teljes szívével, teljes lelkével, minden erejével adja magát a Krisztus szolgálatára. A Krisztusban igazán hívők, a Krisztussal igazán egyesülők közt lehetnek felekezetek, mégis meglesz az egység. Azok pedig, akik a Krisztussal nincsenek tökéletes egységben, hiába minden szervezeti egység, még sem forrhatnak soha igazán eggyé, akárhogy egyformán keresztelkednek meg. Elvégre meg kell érteni, hogy a keresztyénség, katolikus és protestáns keresztyénség egyaránt *lelki bélyeg*, amely azért eltörölhetetlen, mivel a Krisztusba beolvadásból áll. És csak a Krisztus szolgálatából fakad a hit, remény és szeretet, melyek közt — Pál apostol mondja — legnagyobb a szeretet.

Az önmagunk közt való egységet — már értem: a magyar reformátusok között óhajtottat is — ezek szerint az irányelvek szerint kell és lehet megvalósítani. Semmi szükség arra, hogy Judásokat keressünk a magunk táborában. Aki védi a zsidókat: az Urért védi; aki a katolikus testvéreinkkel együtt munkálkodást keresi, az Urért keresi azt; aki liberálisnak vallja magát, az Urért cselekszi és aki a liberalizmust kárhoztatja, az Urért kárhoztatja. Aki a forradalom alatt tett, vagy mondott valamit, azért, hogy alkalmazkodásával a Krisztus eselégeit védje, meg aki a proletár forradalom után a türelmetlenség nem keresztyén indulatával fordult a bűnösök ellen, — egyformán a miénk az emberi gyarlóságból származó esetle-

ges hiba mellett is, ha az Urért tette, amit tett. Csak az ne legyen a miénk, aki — mondjuk — nem azért liberális, mert az Úr Jézus Krisztus is egyenlő embertestvérenek vallotta a Samaria-beliakat is és nem azért ostorozza a liberálisokat, mert az Úr Jézus Krisztus is ostorozta a szent helyen kufárkodókat, — hanem azért liberális, vagy nem liberális, mert ez *neki* miniszterséget, főispánságot, vagyoni jóllétet, külső dicsőséget vagy nem tudom miféle földi jót szerez.

Az ellentétek kihegyezésével azonban az egység felé sohasem fogunk haladni. Egyik római katolikus lapocska, melynek terjesztése olyan szép propagandával folyik, hogy igazán tiszteletteljes csodálattal nézzük, kárhoztatja és támadja lapunkat amiatt, hogy egyik munkatársunk a magyar reformátusok magyarságát különös nyomatékkal hangsúlyozta. Nagyon kérjük kedves lap-társunkat, ne értse félre és ne tegye harciokká a mi cikkirónk tételét. Mindig abból kell kiindulni, hogy jól volt az gondolva és nem rossz akarattal. Ki volna olyan bátor, hogy római katolikus magyar testvéreink jó magyarságát s a nemzeti eszme szolgálatában nagy érdemeit kétségbe vonja? De hát az is igaz, hogy nagy Magyarországon a római katolikus vallásúaknak csak fele volt magyar, a reformátusoknak meg 99¹/₂ százaléka. Ne vegye hát senki se zokon és ne gondoljon miatta semmi rosszat vagy kisebbitési szándékot, ha mi büszkén emlegetjük, hogy mi különösképen magyarok vagyunk. Nem jobbak mint más, de mindnyájan magyarok.

Halottaink

Csépke Péterné Zámory Hermin lelkészné, folyó évi május 12-én áldásos életének 63., boldog házasságának 43. évében csendesesen elhunyt és földi részét a túrriecsei református gyülekezet benső részvétének megnyilvánulása mellett adták vissza az anyaföldnek. Búsongó szívvel gyászolja bánatos férje, négy hű fia, négy kesergő leánya, három menyee, két veje, nővére és hét unokája. Köztisztelt, becsülés, szeretet környezte példás életében, hálás kegyeletben marad fenn áldott emlékezete.

Krasznamihályfalvi Juhász Elek fábánháza református kántortanító életének 67., boldog házasságának 43., kántortanítói működésének 48. évében május hó 27-én jobblétre szenderült. Földi maradványait a helybeli és környéki lakosság őszinte végtisztességtétele mellett helyezték végső nyugalomra. Fájó szívvel gyászolja kesergő özvegye, hat hálás gyermeke, két hű menyee és öt unokája. A hívatásos, buzgó és sikeres férfiú megpihent majdnem félszázados fáradalmai után és az ő nemes pályafutásának példájából nemzedékek merítenek okulást, irányítást, buzdítást.

Pihenjenek csendesesen a boldog feltámadás reménye alatt az Úrban.

Különfélék

Kollégiumi tanévzáró. A kollégium tanévzáró ünnepélye f. hó 18-án, délelőtt folyt le a szokásos keretek között. A Nagytemplomban a fennálló ének (XC. zsoltár 1. verse) és közének (236. dics. 1. és 2. v.) után a kántus Mergner XLII. zs. 1. és 7. versét énekelte. A hálaadó imádságot Dr. Erdős Károly lelkészképző-intézeti igazgató mondta. A kántus éneke (130. dics.) és záróének (CXXII. zs. 3. v.) után a díszteremben folytatódott tovább az ünnepség. Itt a Hymnus eléneklése után Dr. Erdős József kollégiumi igazgató tartotta meg beszámoló jelentését, üdvözlővén az egyházkerületi Elnökséget, a helybeli egyházat és a várost, a rokon-intézeteket és a nagyszámban megjelent polgártársadalmat. A kerület és egyház részéről Dr. Baltazar Dezső püspökünk, a város részéről dr. Csürös Ferenc tanácsnok válaszolt. A lélekemelő ünnepség a Szózat eléneklésével ért véget. Az imádságot, igazgatói beszámoló beszédet és püspökünk záró szavait Lapunk mai számában közöljük.

A debreczeni református tanítótestület folyó hó 18-án, délelőtt a kollégiumi oratoriumban tartotta V. tanítói konferenciáját, amelyen a megnyitó áhítat után dr. Varga Lajos ügyvéd, presbyter tartott előadást, Társadalomnevelés címen. Az előadást eszmecsere és megbeszélés követte.

Holland szeretetadomány. H. Th. Obbink az utrecht-i egyetem theol. fakultásának ny. r. tanára 10 holland forintot küldött e sorok írója kezébe azzal a rendeltetéssel, hogy az theologiai célokra fordíttassék. Az összeget 700 magyar korona értékben a következő hittanhallgatók segélyezésére fordítottam: Peleskey Sándor és Csernyi Zoltán hittanhallgatók, kik a kollegiumi nagykönyvtárban végeznek terhes és felelősségteljes munkát, egyenként 200—200 kor., Ury Ferenc hittanhallgató 150 kor. és Kovács László menekült székelly hittanhallgató 150 kor. segélyben részesültek. — Levelezésre és egyéb költségekre ráment az a néhány korona, amely a 700-on felül telt még a szeretetadományból. A nemes cselekedet dicséretét önmagát s a kiváló tudósnak ez, már nem az első szeretetnyilvánítása embereinkkel és intézményeinkkel szemben. Sokasodjék meg rajta az Úr áldása s megsegített fiaink és mindnyájunk forró hálája legyen viszonzása a nehéz helyzetünket megértő és felkaroló nemes érületnek. Debreczen, 1921 június 20.

Dr. Varga Zsigmond.

Kuyper Katalin folyó hó 20-án Debreczenbe érkezett és Könyves Tóth Kálmán s dr. Nagy Zsigmond kalauzolásával megtekintette Debreczen minden nevezetességét. Hisszük, hogy buzgó és nemes református lelke megérezte úgy a vezetőkkel való beszélgetésből, mint a múlt emlékeinek szemléléséből a kálvinizmusnak bennünk munkálkodó erejét és így hazájában támogatója, pártfogója lesz továbbra is annak a magyarságnak és magyar kálvinizmusnak, amelyet eddig színről-színre még nem ismert.

A Mezőtúri Református Egyház Története 1530—1917-ig című, mintegy 23—25 nyomtatott ívnyi terje-

delmű munkára 70—80 K árban előfizetést hirdet Borbély Gyula mezőtúri könyvkereskedő. A művet Faragó Bálint nyug. főgimnáziumi tanár írta, akinek neve biztosíték a munka alaposága felől. Tisztelt olvasóink figyelmét felhívjuk ez irodalmi eseményre.

Csipketanfolyam Balatonendrén. Tanítónők számára csipkekészítő tanfolyamot rendez Kájel Endre református lelkész Balatonendrén. (5 kilométernyire a Balatontól, állomás Zamárdi.) A tanfolyam vert csipke készítésére szaktanítónőket fog képezni, akik öszre lakóhelyükön csipketelep vezetésére vállalkoznak; de egyszersmind be akar vezetni a falusi belmissió munkájába is. Evangéliomi szellemben munkálkodó, vagy munkálkodni akaró tanítónők jelentkezését kérjük, — főleg állásnélkülieket, — avval a nyilatkozattal, hogy vállalkoznak öszszel a tanfolyam vezetésére. (A csipketelep berendezését és anyaggal való ellátását Kájel Endre lelkész vállalja, csak helyiségről kell gondoskodni.) A tanfolyam költségeiről, valamint egyéb tudnivalókról felvilágosítással szolgál Victor Gabriella dr. képzőintézeti tanárnő (Keeskemét, Szabadság-tér 1.), akinél is a tanfolyamra jelentkezhetni lehet június 26-áig.

Hivatalos Értesítés

A tiszatúli református egyházkerület püspökétől.

2650—1921. szám.

KÖRLEVÉL.

Nagytiszteletű Esperes Úr!

Közlöm a Vall. és Közokt. m. kir. Miniszter Úrnak 50.158-921. szám alatt kiadott következő rendeletét:

„1. §.

Az 1921. évi április, május, június hónapjaira a 2. §-ban megszabott összegű rendkívüli segélyben részesülnek:

1. Azok a magasabb képesítésű lelkészek és lelkészjellegű theologiai tanárok, akiknek évi tiszta jövedelme az állami jövedelem kiegészítés nélkül a készpénzjavadalom 30 %-ának levonásával a 7000 K-t meg nem haladja.

2. Azok a magasabb képesítésű segédlelkészek, akiknek évi tiszta jövedelme az állami jövedelemkiegészítés nélkül a készpénzjavadalom 30 %-ának levonásával a 2400 K-t meg nem haladja.

3. Azok az alacsonyabb képesítésű lelkészek stb.

4. Azok az önálló hitoktatók, akik középfokú vagy elemi iskoláknál működnek és a vonatkozó rendeletek értelmében havi drágasági segélyben részesülnek.

Az 1—2. pontban felsoroltak közül nem részesülhetnek rendkívüli segélyben azok a lelkészek, akiknek 5 (öt) kat. holdnál nagyobb lelkészi földjük van. Egy kat. hold termő szőlő 2 $\frac{1}{2}$ (kettő és fél) kat. hold lelkészi földnek veendő.

2. §.

A rendkívüli segély összegét a következőképen állapítom meg:

1. Havi 400 (négy száz) K-ban az 1. §. 1. és 4. pontjában felsoroltakra nézve.

2. Havi 300 (három száz) K-ban az 1. §. 2. és 3. pontjaiban felsoroltakra nézve.

Felkérem Nagytiszteletedet, hogy az 1921. évi április hó 1-től június hó 30-ig terjedő időben rendkívüli

segélyre igényjogosultsággal bírt alkalmazottakról két (2) példányban méltóztassék hozzám rovatos íven oly kimutatást felterjeszteni, mely a sorszámon kívül a következő rovatokat tartalmazza:

1. Az alkalmazott állomáshelyét (az állomáshelyek abc sorrendben irandók).

2. Az alkalmazott nevét.

3. Az alkalmazás minőségét.

4. Lelkészi képesítés fokát.

5. A lelkeszi földbirtok terjedelmét, művelési ágak szerint. (5 holdon felüli fizetéssel bíró lelkeszek nem vehetők fel.)

6. Egyházi forrásból eredő évi tiszta jövedelem (pénzértékben feltüntetve).

7. Az 1921. évi április hó 1-től június hó 30-ig terjedő időből azon időtartamot, melyben az igényjogosultság feltételei fennforogtak.

8. A miniszterium által kiutalandó rendkívüli segélyösszegnek a miniszterium által eszközöndő bejegyzésre szolgáló rovatot.

9. Jegyzet rovatot Nagytiszteletnek az alkalmazottra vonatkozó észrevételeinek megtételére.

Debreczen, 1921 június hó 16-án.

Alyafiságos szeretettel:

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

PÁLYÁZAT.

A debreczeni református főgimnázium előjárósága pályázatot hirdet egy rendes tanári állásra, amely magyar-latin vagy magyar-német szakos tanárral fog betölteni. Évi javadalmasítás: 2400 K alapfizetés, amely később 2800, 3200 és 3600 K-ra emelkedhetik, 800 K lakáspénz és öt 200 K-ás ötödéves korpótlék. A korpótlék alapjául szolgáló időbe a másutt töltött rendes tanári évek beszámíthatnak. A megválasztott tanárnak emellett igénye van az idevonatkozó szabályok szerint állami fizetéskiegészítésre, családi pótlékra, háborús és drágasági segélyre, kedvezményes természetbeli ellátásra és az országos tanári nyugdíjintézetbe való felvételre. Ha az alapfizetés és a fizetéskiegészítés összege a 3200 K-t meghaladja, a lakpénz ennek az összegnek negyedrésze lesz. Az állami fizetéskiegészítés szempontjából minden olyan előző rendes tanári szolgálat számít, amelyet az illető állami, vagy pedig oly nem állami középiskolánál, felsőkereskedelmi iskolánál, vagy tanítóképzőnél töltött, amely fel van véve az állami fizetéskiegészítést élvező intézetek közé. Pályázhatnak református vallású okleveles tanárok; a menekültek megfelelő figyelemben részesülnek. Pályázati mellékletek: keresztlevél, érettségi bizonyítvány, tanári oklevél, az előbbi alkalmazásokról szóló bizonyítványok, az esetleges irodalmi működés, a katonai kötelezettség irányában fennálló viszony, a forradalmak és a megszállás ideje alatt tanúsított magatartás igazolása, közhatósági orvosi bizonyítvány pályázónak a tanári pályára alkalmas voltáról. A kérvény a tiszántúli református egyházkerület közgyűléséhez címezve e pályázat megjelenésétől számított 14 nap alatt a főgimnázium igazgatóságához küldendő. Az állást f. évi szeptember 1-én el kell foglalni s a tanév folyamán székfoglaló értekezést kell tartani.

Debreczen, 1921 június 22-én.

Karsi Sándor,
igazgató.

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől

2722—921. szám.

Pályázat.

a szatmári református egyházmegyébe kebelezett poresalmi lelkeszi állásra.

Javadalma: 1. Tisztességes lakás, kerttel és melléképületekkel. 2. 2200, azaz kettőezerkettőszáz korona készpénz az egyház pénztárából félveenként előre fizetve. 3. 42 kat. hold 841 □-öl szántó föld, melynek mindennemű adóját az egyház fizeti. 4. 12 öl kemény tűzifa, beszállítva. 5. Stóla a legújabb egyházkerületi szabályzat szerint.

A megválasztott lelkesz a szatmári református egyházmegye lelkeszi gyámintézetének kötelezett tagja, 500 korona belépési járulék és 30 korona évi tagsági díj kötelezettségével.

Az állás 1921 november 1-én foglalandó el, esetleg előbb is, az elhunyt lelkesz jogutódaival kötendő megegyezés esetén.

Szabályszerűen felszerelt pályázatok 1921 július 24-ig küldendők be Sípos József espereshez, Turistvándi, Szatmár megye.

Debreczen, 1921 június 18.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Debreczen szab. kir. város és a Tiszántúli Református Egyházkerület tulajdonát képező

„Méliusz” könyvkereskedésben,
Debreczen, Ferencz József-út (Piac-u.) 26.

a következő vizsgai jutalomkönyvek kaphatók:

Kőrösi Kálmán: Hit és Haza.

(Költemények.) Ára . . . 11·50 K

Térey Sándor: Feltámadás. (Irre-
denta költemények.) Ára . . . 14— K

Mezey Sándor: Szegény Magyar-
ország. (Költemények.) Ára . . . 17— K

Petőfi Sándor: Legszebb költe-
ményei. Ára 17— K

Takács Imre: Édes hazánk terü-
leti épségeért. (Ima és haza-
fias költemények.) Ára . . . 7— K

A rendelés összegének előzetes beküldése mellett a könyvek

bérmentve küldetnek meg.